

POHJANTÄHTIOPISTO

Valtakatu 1

94100 Kemi

www.pto.fi

info@pto.fi

PÄIHTEETTÖMYYDEN TOIMINTASUUNNITELMA

 POHJANTÄHTI-OPISTO

Oppia, elämyksiä ja kokemuksia

SISÄLLYS

1	OPISKELIJOIDEN PÄIHTEETTÖMYYDEN TOIMINTASUUNNITELMAN TAVOITTEET JA TARKOITUS.....	1
2	PÄIHTEIDENKÄYTÖN ENNALTAEHKÄISY.....	2
3	PÄIHTEIDEN KÄYTTÖÖN PUUTTUMISEN TOIMINTAOHJEET	3
3.1	Tupakointi, nuuskaaminen ja sähkötupakan käyttö	3
3.2	Alkoholi, huumeet ja muut päihteet.....	4
3.2.1	Päihteiden käytön tunnistaminen.....	4
3.2.2	Puheeksi ottaminen ja hoitoonohjaus	5
3.2.3	Tiedonsaantioikeus.....	6

1 OPISKELIJOIDEN PÄIHTEETTÖMYYDEN TOIMINTASUUNNITELMAN TAVOITTEET JA TARKOITUS

Opiskelijoiden päihteettömyyden toimintasuunnitelman tavoitteena on edistää opiskelija työkykyä sekä opiskelijoiden terveyttä ja hyvinvointia, ehkäistä päihteiden käytöstä johtuvia ongelmia ja helpottaa puuttumista opiskelijan päihdeongelmaan mahdollisimman varhain. Rungas päihteiden käyttö voi heikentää opiskelukykyä ja se voi estää opintojen suorittamisen. Päihdeillä tarkoitetaan tässä toimintasuunnitelmassa tupakka- ja nikotiinituotteita, alkoholia, huumeita sekä lääkkeitä tai muita päihtymistarkoituksessa käytettäviä aineita.

Päihdeongelma ja päihteiden väärinkäyttö tarkoittavat tässä yhteydessä sellaista päihteiden liika- ja sekakäyttöä, joka vaikuttaa haittaavasti henkilön opiskeluun tai vaarantaa henkilön oman tai oppimisympäristön turvallisuuden.

[Lukiolaki 714/2018 - Ajantasainen lainsäädäntö - FINLEX ®](https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2018/20180714#L5P31)

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2018/20180714#L5P31>

[Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 - Ajantasainen lainsäädäntö - FINLEX ®](https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2013/20131287?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=oppilas-%20ja%20opiskelijahuoltolaki)

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2013/20131287?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=oppilas-%20ja%20opiskelijahuoltolaki>

[Työturvallisuuslaki 738/2002 - Ajantasainen lainsäädäntö - FINLEX ®](https://www.finlex.fi/fi/laki/ajan-tasa/2002/20020738?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=ty%C3%B6turvallisuuslaki)

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajan-tasa/2002/20020738?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=ty%C3%B6turvallisuuslaki>

[Alkoholilaki 1102/2017 - Ajantasainen lainsäädäntö - FINLEX ®](https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2017/20171102)

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2017/20171102>

[Huumausainelaki 373/2008 - Ajantasainen lainsäädäntö - FINLEX ®](https://www.finlex.fi/fi/laki/ajan-tasa/2008/20080373?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=huumausainelaki)

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajan-tasa/2008/20080373?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=huumausainelaki>

[Tietosuojalaki 1050/2018 - Ajantasainen lainsäädäntö - FINLEX ®](https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2018/20181050)

<https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2018/20181050>

[Päihdehuoltolaki 41/1986 - Ajantasainen lainsäädäntö - FINLEX ®](https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2018/20181050)

<https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2018/20181050>

[Tupakkalaki 549/2016 - Säädökset alkuperäisinä - FINLEX ®](https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20160549)

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20160549>

Päihdeettömyyden toimintasuunnitelmasta tiedotetaan:

- Opiskelijoille ja huoltajille Wilman kautta
- Henkilöstölle henkilökunnan kokouksen yhteydessä
- Opiskeluhoitohenkilöstölle (kuraattorit, opiskeluterveydenhuolto ja psykologit)
- Tarvittaessa lakisääteisissä työryhmissä, esim. opiskeluhoollon ohjausryhmät, kuntien nuorten ohjaus- ja palveluverkostot

Tämän suunnitelman päivittämisestä vastaa opiskeluhoollon työryhmä.

2 PÄIHTEIDENKÄYTÖN ENNALTAEHKÄISY

Päihteiden käytön ennaltaehkäiseminen on osa oppilaitoksen hyvinvointityötä. Ehkäisevän päihdetyön tarkoituksena on hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen tukemalla päihdeettömiä elintapoja. Tavoitteena on vähentää päihteiden käyttöä sekä niiden aiheuttamia haittoja. Ehkäisevän päihdetyön avulla vaikutetaan asenteisiin, päihdetietoisuuteen, päihteiden käyttöön, päihteisiin liittyviin oikeudellisiin kysymyksiin sekä päihdehaitoilta suojaaviin tekijöihin ja riskitekijöihin. Ehkäisevän päihdetyön tavoitteena on lisätä opiskelijoiden osallisuutta ja osallistavien menetelmien käyttöä oppilaitoksessa. Osallistavien ja toiminnallisten menetelmien avulla opiskelijat voivat vaikuttaa aktiivisesti päihteiden käytön vastaiseen toimintaan. Kaikilla opiskelijoilla on mahdollisuus osallistua hyvinvointiryhmän toimintaan sekä oppilaitoksessa järjestettäviin tapahtumiin.

3 PÄIHTEIDEN KÄYTTÖÖN PUUTTUMISEN TOIMINTAOHJEET

Tupakkalain (594/2016, 74§) mukaan tupakointi, nuuskan käyttö tai sähkötupakan käyttö on kielletty oppilaitoksen sisä- ja ulkotiloissa. Alueella on jokaisen henkilökuntaan kuuluvan aina puututtava tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöön. Pohjantähti-opiston järjestysääntöjen mukaan alkoholin, huumeiden ja niihin rinnastettavien päihteiden vaikutuksen alaisena esiintyminen oppilaitoksen alueilla, työelämässä oppimisen aikana sekä oppilaitoksen opiskelijoilleen järjestämissä tilaisuuksissa ja opintomatkoilla on kielletty. Jokainen oppilaitoksen henkilökuntaan kuuluva on velvollinen puuttumaan huomaamaansa järjestysääntöjen vastaiseen toimintaan sekä tarvittaessa ilmoittamaan siitä esimiehelleen. Jos opiskelija on vaaraksi itselleen tai muille, on syytä kutsua poliisi soittamalla numeroon 112.

3.1 Tupakointi, nuuskaaminen ja sähkötupakan käyttö

Tässä toimintasuunnitelmassa tupakka- ja nikotiinituotteilla tarkoitetaan Pohjantähti-opiston järjestysäännöissä mainittuja tupakkaa, nuuskaa ja sähkötupakkaa. Nikotiinittomuus koskee myös työelämässä oppimista ja oppilaitoksen opiskelijoilleen järjestämiä tilaisuuksia ja matkoja. Tupakointiin, muiden tupakkatuotteiden tai niiden kaltaisten tuotteiden käyttöön liittyviä välineitä ei saa pitää esillä koulun tiloissa eikä alueella. Nikotiiniton oppilaitos tarkoittaa paitsi opiskeluympäristön nikotiinittomuutta, myös nikotiinittomuuden edistämistä. Nikotiinittomuuden edistämiseen kuuluu myös tupakoinnin, nuuskaamisen tai niiden kaltaisten tuotteiden aloittamisen ehkäisy ja tupakoinnin, nuuskaamisen tai niiden kaltaisten tuotteiden käytön lopettamisen tukeminen. Nikotiinittomuudesta ja koulun järjestysäännöistä tiedotetaan opiskelijoita heidän aloittaessa opiskelun Pohjantähti-opistolla. Oppilaitoksen henkilökunta on perehdytetty nikotiinittomuutta tukeviin toimintakäytäntöihin.

Vähimmäispuuttumisen toimintaohje

- Kerrotaan opiskelijalle, että oppilaitos on nikotiiniton. Nikotiinittomuus tarkoittaa, että tupakointi, nuuskan tai sähkötupakan käyttö on kielletty kokonaan oppilaitoksen sisätiloissa ja ulkoalueilla. Tupakointiin tai muiden nikotiinituotteiden käyttöön liittyviä välineitä ei saa pitää esillä koulun tiloissa eikä alueella. Lisäksi nikotiinittomuus koskee työelämässä oppimista, oppilaitoksen opiskelijoilleen järjestämiä tilaisuuksia ja matkoja.
- Tiedotetaan, mitä muuta tekemistä on yksikössä opiskelijalle tarjolla tauoilla ja vapaa-aikoina
- Kerrotaan opiskelijalle, että tukea tupakkatuotteiden käytön lopettamiseen saa tarvittaessa terveydenhoitajalta

Toimintaohje järjestyssääntöjen rikkomisesta tupakka- ja nikotiinituotteiden suhteen:

- Henkilö, joka huomaa opiskelijan rikkovan järjestyssääntöä, ottaa asian puheeksi opiskelijan kanssa ja keskustelee opiskelijan kanssa oppilaitoksen järjestyssääntöistä. Toistuvasta järjestyssääntöjen rikkomisesta voidaan antaa huomautus ja tiedottaa asiasta huoltajaa.
- Jos joku myy tai välittää oppilaitoksessa tai sen läheisyydessä tupakka- ja nikotiinituotteita alaikäiselle henkilölle, voidaan asia ilmoittaa poliisille. Ilmoituksen tekee rehtori.

3.2 Alkoholi, huumeet ja muut päihteet

Päihdeongelmien varhainen tunnistaminen ja niihin puuttuminen ehkäisee vakavampien ongelmien syntymistä tai helpottaa jo alkavista ongelmista selviytymistä silloin, kun päihteen käyttäjällä itsellään on vielä hyvin voimavaroja muuttaa käyttötapaansa. Opiskeluterveydenhuollossa päihteiden käyttöä kartoitetaan ja se otetaan puheeksi terveys-, kutsunta- ja ajokorttitarkastuksissa sekä koulukuntoisuusarvioissa (esim. sairausvastaanotto). Tukena käytetään terveyskyselyiden lisäksi muita kyselyitä tarpeen mukaan (esim. Adsume). Kuraattorien ja psykologien vastaanotolla päihteet ja niihin liittyvät riskit otetaan puheeksi osana opiskelijan elämäntilanteen kartoitusta. Mikäli tarvetta ilmenee, opiskelija ohjataan päihdepalvelujen piiriin.

Oppilaitokseen ei saa tuoda eikä työpäivän aikana pitää hallussa sellaista esinettä tai ainetta, jonka hallussapito on laissa kielletty tai jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta tai joka erityisesti soveltuu omaisuuden vahingoittamiseen ja jonka hallussapidolle ei ole hyväksyttävää syytä.

Opettajalla, vararehtorilla ja rehtorilla on oikeus tarkastaa opiskelijan mukana olevat tavarat, opiskelijan hallinnassa olevat säilytystilat ja päällisin puolin hänen vaatteensa, edellä mainitun esineen tai aineen haltuun ottamiseksi. Kaikilla oppilaitoksen henkilökuntaan kuuluvilla on velvollisuus puuttua asiaan heti, jos aineiden käyttöä tai hallussapitoa epäillään

3.2.1 Päihteiden käytön tunnistaminen

Alkoholi vaikuttaa jo pieninä annoksina keskushermoston toimintaan heikentäen kaikkien toimintojen kontrollia. Alkoholin käyttö on suhteellisen helppo tunnistaa jo pelkän hajun perusteella. Muita tunnusmerkkejä ovat mm. sammaltava puhe, katseen harhailu, huokuva liikehdintä. Alkoholin liikkakäytöstä kertoo muun muassa aamukrapula eli pahoinvointi, väsymys, lievä vapina ja tärinä. Huumeiden ja muiden päihdyttävien aineiden käyttö voi ilmetä käyttäytymisen, ulkoisen olemuksen tai ympäristöön liittyvien muutosten perusteella.

Huolta herättäviä seikkoja voivat olla mm.:

- Luonteenpiirteiden äkkinäiset ja selittämättömät muutokset: iloisesta ja sosiaalisesta ihmisestä voi tulla äkäinen ja aggressiivinen ihminen
- Poikkeuksellinen väsymys, uupumus tai jopa sekavuus
- Ylienergisyys, levottomuus ja unettomuus
- Poissaolot ja koulumenestyksen heikkeneminen
- Imelä, makea savuntuoksu vaatteissa ja hiuksissa
- Pidempään jatkunut polttelu saattaa ärsyttää limakalvoja ja aiheuttaa silmien punoitusta ja valonarkuutta, jatkuvaa yskää sekä suun ja nielun kuivumista.
- voimakas laihtuminen
- Humalainen olemus ilman alkoholin tuoksua
- Pupillien koon muutokset: stimulantit ja hallusinogeenit suurentavat pupilleja, opiaatit ja rauhoittavat aineet pienentävät pupilleja

3.2.2 Puheeksi ottaminen ja hoitoonohjaus

Jos opetushenkilökunnalla herää huoli opiskelijan alkoholin tai huumaavien aineiden käytöstä, asia on syytä ottaa puheeksi välittömästi hänen kanssaan. Puheeksi oton tekee oma opettaja tarvittaessa yhdessä havainnon tehneen toisen opetushenkilöstöön kuuluvan kanssa.

Avoin, suora ja kunnioittava huolen ilmaiseminen viestittää opiskelijalle välittämistä. Opiskelijalta voi kysyä suoraan hänen päihteiden käytöstään ja kertoa, minkä takia huoli on herännyt. Jos on tarpeen arvioida opiskelijan työkykyä sillä hetkellä, mukaan pyydetään työpariksi toinen opettaja tai opiskeluhuollon edustaja. Mikäli opiskelijan epäillään olevan päihtyneenä opinnoissaan, poistetaan hänet välittömästi opetuksesta. Opiskelijan henkilöllisyys todetaan ja opettaja arvioi opiskelijan tilanteen yhdessä toisen henkilöstöön kuuluvan, terveydenhoitajan, kuraattorin tai psykologin kanssa.

Jos opiskelija on vaaraksi itselleen tai muille, tai on välittömän avun tarpeessa, soiteaan hätänumeroon 112. Tilanteen arvioineet henkilöt päättävät yhdessä, voiko täysi-ikäisen opiskelijan lähettää yksin pois oppilaitoksesta vai tuleeko hänet ohjata opiskeluterveydenhuollon tai kiireellisissä tapauksissa terveystieteiden keskuksen päivystykseen. Alaikäisen opiskelijan tilanteesta otetaan aina yhteyttä huoltajaan ja pyydetään huoltajaa noutamaan lapsensa. Lisäksi henkilöstö on velvollinen tekemään lastensuojeluilmoituksen kunnan sosiaalihuoltoon.

Oppilaitos vastaa opiskelukyvuttömän opiskelijan turvallisuudesta, kunnes huoltaja tai tarvittaessa joku viranomainen ottaa hänet vastuulleen. Tilanteesta laaditaan muistio. Rehtori arvioi tilanteen ja käsittelee asiaa tarvittaessa kurinpitomenettelyohjeen mukaisesti.

3.2.3 Tiedonsaantioikeus

Henkilötietolaki määrittelee arkaluonteisiksi tiedoiksi terveydentilaa, sairautta, vammaisuutta tai henkilöön kohdistettuja hoitotoimenpiteitä koskevat tiedot. Opiskelijaksi hakijaa tai opiskelijaa koskevia terveydentilaan liittyviä arkaluonteisia tietoja saavat käsitellä vain ne koulutuksen järjestäjän edustajat, jotka valmistelevat, tekevät päätöksen tai antavat lausunnon opiskelijaksi ottamisesta, opiskeluoikeuden peruuttamisesta, opiskeluoikeuden palauttamisesta tai kurinpidosta.

Pääsääntöisesti terveydenhuollon ammattihenkilö ei saa salassapitosäännösten vuoksi antaa asiakkaan terveydentilaan liittyviä tietoja ilman asianomaisen kirjallista lupaa. Kuitenkin terveydenhuollon ammattihenkilöllä on salassapitosäännösten estämättä oikeus antaa opiskelijan terveydentilaa ja toimintakykyä koskevia ja tehtävien hoidon kannalta välttämättömiä tietoja opiskeluyhteisön turvallisuuden varmistamiseksi seuraaville henkilöille:

- Oppilaitoksen rehtorille tai johtajalle ja oppilaitoksen turvallisuudesta vastaavalle muulle henkilölle opiskelun turvallisuuden varmistamiseksi
- Työpaikalla järjestettävästä koulutuksesta vastaaville henkilöille opiskelijan sekä työpaikan henkilöstön ja asiakkaiden turvallisuuden varmistamiseksi; sekä
- Poliisille ja koulutuksen järjestäjän edustajalle, joka on ensisijaisessa vastuussa turvallisuusuhan selvittämisestä, välittömän turvallisuusuhan arvioimiseksi tai mikäli opiskelijan todetaan terveydentilan arvioinnissa olevan vaaraksi muiden turvallisuudelle. Lisäksi terveydenhuollon ammattihenkilöllä on oikeus antaa opiskelijan terveydentilatietoja opinto-ohjauksesta vastaaville henkilölle opiskelijan muihin opintoihin ja tukipalveluihin ohjaamista varten. Koulutuksen järjestäjällä on oikeus antaa opiskelijan terveydentilatietoja opiskeluterveydenhuollosta vastaaville henkilöille opiskelijan terveyden ja turvallisuuden varmistamiseksi sekä tarvittaviin tukitoimiin ohjaamista varten.

Tiedostonimi: Liite2_PTO_PäihitteettömydenToimintasuunnitelma
Hakemisto: C:\Users\PTO TUF 2\Desktop\Opiskelijat\Sussu\Esso\Asiakir-
joja\Final
Malli: C:\Users\PTO TUF 2\AppData\Roaming\Microsoft\Templa-
tes\Normal.dotm
Otsikko:
Aihe:
Tekijä: Susanna Kamsula
Avainsanat:
Kommentit:
Luontipäivä: 30.8.2023 10.45.00
Version numero: 12
Viimeksi tallennettu: 31.8.2023 12.30.00
Viimeksi tallentanut: Susanna Kamsula
Kokonaismuokkautusaika: 167 minuuttia
Viimeksi tulostettu: 31.8.2023 12.34.00
Viimeisestä täydestä tulostuksesta
Sivuja: 8
Sanoja: 1 522 (noin)
Merkkejä: 12 329 (noin)